5053 - Annenin çocuğu üzerindeki hakkı, çocuğun annesinin üzerindeki hakkı ve çocuğun annesinden bağımsız hareket edebileceği konular

Soru

1- Annemin üzerimdeki hakkı nedir?

2- Benim, annemin üzerindeki hakkım nedir?

3- Mubah olması şartıyla annemden izinsiz neler yapabilirim?

4- Hangi durumlarda son karar, babaya ait olur?

Ben, annemi çok seviyorum. Annem beni korumak için öyle tedbirler alır ki kendimi eli ayağı bağlı hissediyorum. Bu tür baskıları beni çok sevdiğinden dolayı yaptığını a. Fakat anneme benim de bir takım şeyleri seçme hakkına sahip olduğumu nasıl anlatacağımı bilmiyorum?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi: annenin çocuğunun üzerindeki hakkı:

Şüphesiz annenin çocuğunun üzerindeki hakları çoktur ve büyüktür bunları saymak mümkün değil ancak bazılarını aktaracağız:

Onu sevmek, gönülden ona saygılı olmak. Çünkü insanlar arasında iyiliğe en layık varlıktır. Ebu Hureyre Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem'e bir adam geldi ve Ey Allah'ın Resulu! İyilik yapmama en layık olan kişi kimdir? Rasulullah: "Annen" diye cevap verdi. Adam: sonra kim? Rasulullah: "Annen" dedi. Adam tekrar sorar, sonra kim? Rasulullah: "Annen" diye cevap veri. Adam tekrar sorduğunda Rasulullah: "Baban" dedi. (Buhari 5626-Muslim 2548)

Anne, karnını senin için yuva, memelerini beslenmen için feda etmiştir. Onun sevgisi tartışmasız gerekli bir hususdur. Fıtrat da bunu gerektirir. Şüphesiz çocukların annelerini sevmeleri, annelerinde çocuklarını sevmeleri, Allah'ın hayvanları üzerine yarattığı fıtrat gereğidir. İnsanlar hayvanlardan daha evladır. Müslümanlar ise bu konuda daha da evladır.

Anne riayet ve bakıma ihtiyaç duyduğunda bunu yerine getirmek. Hatta bu konu çocuğun boynunda bir borçtur. Zira çocuk küçükken anne, onun için uykusuz kalmış ve onun eziyetine sabretmiştir. Yüce Allah şöyle buyurdu: "Biz insana, ana-babasına iyilik etmesini tavsiye ettik. Annesi onu zahmetle taşıdı ve zahmetle doğurdu. Taşınması ile sütten kesilmesi, otuz ay sürer. …." (Ahkaf/15)

Hatta Anneye iyilik, cihad ile çakıştığı zaman anneye öncelik verilir. Nitekim Abdullah bin Amir bin As Radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem'e bir adam gelir ve cihad için izin ister. Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem, ona: annen baban hayattalar mı? Adam: evet dedi. Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem: o zaman onlar için cihad et (onlara hizmet et) (buhari 2842- Muslim 2549

Ona eziyet etmemek ve onun rahatsız olacak bir şeyi duyurmamak ve yapmamak. Nitekim yüce Allah şöyle buyurdu: "Onlara öf bile deme" (isra/23)

Yüce Allah, öf demeyi bile haram kılmışken onları dövenin hali nice olur.

Eşi olmadığı durumlarda veya maddi durumu kötü olduğunda ona nafaka vermek. Hatta bazı salih insanlar, anneye nafaka vermek onu yedirmek çocukları yedirmekten daha hayırlı olduğu söylenmiştir.

İbn Ömer Radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre "Sizden önce yaşayanlardan üç kişi yola çıktı. Yağmur yağdığı için mağaraya sığınıp içine girdiler. Dağdan (kayan) bir taş yuvarlanıp mağaranın ağzını üzerlerine kapadı. Aralarında "Bizi bu kayadan salih amellerimizi şefaatçi kılarak Allah'a yapacağımız dualar kurtarabilir!" dediler. Bunun üzerine birincisi şöyle dedi:

"Benim yaşlı, ihtiyar iki ebeveynim vardı. Ben onlara süt içirmeden ne ailemden ne de

çocuklarımdan hiçbirini yedirip içirmezdim. Bir gün eve geç gelmek zorunda kaldım. Onlar için sütlerini sağdım. Ancak ikisi de uyumuştular. Onları uyandırmaya da kıyamadım. Çocuklar ayaklarımın arasında kıvranıyorlardı. Ancak ben onları içirmeden çocukları içirmeye rıza gösteremedim, bununla birlikte süt kapları elimde onların uyanmalarını fecrin doğuşuna kadar bekledim. Ey Allah'ım, bunu senin rızan için yaptığımı biliyorsan, yolumuzu kapayan şu taştan bizi kurtar! Taş bir miktar açıldı ama çıkacakları kadar değildi. ….." (Buhâri, 2102- Muslim 2743)

Ona itaat etmek ve hayırlı bir şey emrettiği zaman onu yerine getirmek. Ancak kötü bir şeyi emrederse o zaman Allah'ın isyanında hiçbir yaratığa itaat yoktur. Yüce Allah şöyle buyurdu: "Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi (körü körüne) bana ortak koşman için zorlarlarsa, onlara itaat etme. Onlarla dünyada iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz ancak banadır. O zaman size, yapmış olduklarınızı haber veririm." Lokman /15

Ölümünden sonra onların üzerinde kefaret varsa ödenir, Hac veya Umre varsa yerine getirilir. Zira İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre Cuheyne'den bir kadın Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem' gelerek şöyle sorar: "Annem hacca gitmek üzere bir adak verdi ancak bu adağı yerine getirmeden vefat etti. Onun yerine hacc yapayım mı? Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem: "evet onun yerine hacca git" dedi. Nasıl ki annenin üzerinde bir borç olsaydı öderdin aynı şekilde Allah'ın borcu ödenmeye en layık kimsedir. (Buhari 1754)

Aynı şekilde anne vefat ettikten sonra iyilik yaptığı dost ve akrabalara iyiliği devam ettirmek. Abdullah bin Ömer Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem şöyle demiştir: "Kişinin babası vefat ettikten sonra onun hayattayken iyilik yaptığı kişilere iyiliği devam ettirmek babaya yapılan iyiliğin en üst mertebedendir. (Muslim 2552)

ikincisi: Çocuğun annesinin üzerindeki hakları:

Çocukluk döneminde annenin çocuğa bakması, onu emzirmesi fıtri bir konu olduğu konusu, tüm insanlar tarafından biliniyor. Yüce Allah şöyle buyurdu: "Emzirmeyi tamamlatmak isteyen (baba) için, anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler….." (Bakara/233)

Çocuğu güzel bir terbiye ile yetiştirmesi. zira anne, Allah katından çocuklarından sorumludur.

Abdullah bin Ömer Radiyallahu anhu şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem'in şöyle dediğini işittim: "Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz." (Buharî 853, Muslim 1829)

Üçüncüsü: Annenin müdahalesi olmadan çocuğun yapması mübah olan şeyler ise şöyledir:

Yeme, içme, giyim, ulaşım gibi konularda kişinin seçme hakkına sahip olduğu mübah konularda annenin müdahale etme hakkına sahip değildir.

Ancak senin eve girmen, evden çıkman, arkadaşlarında geç saatlere kadar oturma konularında ise her anne ve baba çocuklarını takip etmeleri ve kötü arkadaşlardan uzak tutmaları gereken bir konudur. Nitekim gençlerde ahlakın bozulması birinci derecede kötü arkadaşlardan dolayı meydana gelmektedir.

Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem şöyle buyurmaktadır: "Kişi, arkadaşının dini üzerindedir. Biriniz kiminle arkadaşlık yaptığına bir baksın." (Tirmizi 2387, Ebu Davud 4833) Tirmizi hasen demiştir. Nevevi Tuhfetul Ehvazi kitabında 7/42 de sahih demiştir.

Aynı şekilde anne ve baba çocuğun nereye çıktığını ve eve döndüğü saatleri takip etmeleri gerekir. Özellikle çocuk davranışları düzgün olmadığı durumlarda çocukların ipini gevşek bırakmamaları gerekir.

Anne ve babanın konumunu riayet etmen, onları saygılı davranman, ve rahatsız etseler dahi iyilik yapman gerekir. Nitekim yüce Allah, anne ve babamız kafir olsalar dahi iyilikle geçinmemizi emretmiştir. Her ne kadar sana mübah olan bir konuda seni zorlasalar dahi onlara itaat etmen gerekir. Bu konuda yapman gereken en iyi şey; onlara itaat etmen, istediklerini yerine getirmen, sana mübah olan bir şeyi onlara fedakarlık açısından kendi isteklerinden feragat etmen gerekir. Şüphesiz Allah, Kur'an-ı Kerim'de kendi itaatini anne ve baba itaatinden sonra zikretmiştir.

Dördüncüsü:

Babanın sana karşı olan sorumluluğunda son karar babanındır. Örnek olarak çocuğun okuyacağı

okul, babanın masrafları ödeyebilecek okul ile ilgili son karar babanındır. Aynı şekilde babanın mülkiyetinde olan bir şeyin kullanım izni babaya aittir. Örnek olarak sahip olduğu arabaya binilmesi ancak onun izniyle olur. Aynı şekilde onun parasını ancak onun izni olmadan harcanmaz.

Kendi imkanlarıyla bağımsız yaşayan büyük çocuk ise, kendisi mübah sınırlarda kendisine uygun gördüğü şeylere karar verebilir. Ancak çocuğun yaşı ne kadar büyük olsa da Allah'ın emirlerine aykırı olmadığı sürece anne ve babasını razı etmesi için çaba sarf etmesi gerekir. İbn Ömer Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine şöyle demiştir: " Babamın aşağısında olduğu hiçbir çatıya çıkmadım".

Aynı şekilde baba, çocuğuna iyi bir konuyu emrettiği veya bir kötülükten sakındırdığı zaman çocuğa zarar vermediği sürece çocuk babasına itaat etmesi gerekir.

Beşincisi: Anneye daha özgür yaşamak istediğini hem söz hem de eylem ile bildirmek:

Eylem ile: uygulamalı bir şekilde artık bir çocuk olmadığını ve sorumluk sahibi bir adam olduğunu ispatlamanla mümkündür. Onun önünde adam gibi davranmakla olur. Anne bu davranışları birkaç kez gördüğünde sana güvenecek ve işlerin yolunda gidecektir. Aynı zamanda senin konumun anne nezdinde büyüyecektir.

Söz ile: açık bir delil ve sakin bir tartışmayla olur. Yumuşak sözlerle deyimlerle ve doğru duruşlarını anlatmanla olur. Umulur ki Allah onun gönlünü sana açar ve akıllı olgun bir adama davranıldığı gibi davranır.

Allah'ın bize, size ve anne ve babana doğru yola iletmesini dileriz. Salat ve selam Muhammedin üzerinde olsun.